

Norske trolldomsprosesser

Prosessnummer: 588a

Tiltaltes navn: Finn-Kirsten

Årstall: 1666

Sted: Salten/Trondhjem i Nordland

U t s k r i f t

av

justisprotokoll for Nordland og Finnmark lagting

1666 - 1690.

Fol. 37 b. "Jeg Mandrop Pedersen Schismnebsll till Bertneß Laugmand
 offuer Nordland och Finmarken kiendiß och gier Vitterligt
 at Ao 1666 den 25. Junij, da Botolphi Laugting her ved
 Stegen bleff holden, for Retten Er schiunede den Erlige
 quinde Karen Peterßdatter paa Klach boendiß i Vestraalenß
 Fogderie beklagende en missive for Retten paa hiebtningen
 schal vare oplæst, det hun formehner hendiß erlige Mafn och
 Ryste kunde i lengden bliffue till for kleinelße, dersom
 hun uden Viidre pastaale loed det forbiegaae, och derfor for
 Retten begierede, det da Her Værende Sorenschriffuer Anderß
 Villombsen saame Breff ville fremblegge och læße læde, det
 mand och bevilgede och schrifftlig fra sig gaff undr egen
 haand och lygte som efferfølgr;

Efttersom af Karen Jacob Pedersenß bud erfariß hendiß be-
 giering andgaaende en missive mig tilkommen fra H: Claus
 Mogenßen Blix vice pastor till Suxneß giæld i loefoeden som
 i mehner eder noget schall vare andrsrende, Ederß mand eder
 schall haffue berett, som nu kom fra Lofoeden fra den hader-
 lig Mand, Jeg Ville eder nu noget derom andmelde huortill
 Suariß, det Jeg icke forstaaer det Ederß Mafn Andrsrer och
 lyder det i sin Mehning som følger -

Welskede Suog^X Andrß Villombs. edrß schriffuelße ehr mig til-
 hende kommen andlangende det Jeg schulle haffue schreffuet
 Si: H: Mogenß Peders. till om En quinde ved nafn Karen, da

veed ieg icke mig derom den Hædrlig Mand at haffue till schreff-
 fuet, Ey heller ehr nogen udlagt aff den trolquinde her bleff
 reiffsett Menß vel mueligt effter Siste aff schiedt med eder,
 det haffuer andgaaet Qvede Karen, som edr nochsom ehr kund-
 giort om, saa ieg icke derfor kand liuge nogen paa, men huor
 Jeg haffr schreffuet den Sl: Mand till da maae ieg faae det
 at see ooc at Vere meorum verborum interp.tem som tilbærligt
 ehr, at kunde seee anderlediß paa denne tiid, ieg min K.
 Suogr icke kand Rivolere, men formodr at tale med edr och
 flere goede Venner etc: Vidr haffr ieg icke aff den Hædrlig
 mand H: Clausis breff edr at kand meddeels, menß hermed Gud
 befaliß Ex hæxneß d. 21 Januarij 1666 Andrß Villombß Bogrt
 eg: handt.

Effter offuenbem: Andledning Vare dj et laugtings Vidne offte
 begierendiß dett hændr da omsider icke kunde befindiß med
 billighed at negte, menß beulgit och udstedt Ao loco & die
 ut sup. "

Fol.122.

"Anno 1676 blef holden ordinaire Botnolphj laugting och
 effterdj tillneffnte deriþ med effter loffuen haffde afflagt,
 Er Korgiþ loug for dennem effter sœdvane fôrste dag oplæst och
 forklaret, dereptr den 19 Junij Jnd. teffnte Sæger forretagen
 udj Welb: Hr Amtmands Herverelþe sampt Fogdenþ Michel
 Stormþ etc:

Samme tiid Rettenþ Diesiddere vare af Laug Rettett:

" 123 b.

Yddermere Fremstoed Vellagt Christen Matthisen for Retten
 af Thomiþ Jenssn Trundhiembþ Borgere befuldmægtiget produce-
 rede en Steffning Vnder hs. hœj Exellentz Hr. Statholderþ
 Gyldenlevis Segell Er verbett och lougligen for kyndt for
 Daniell olsmn en Bergen Borgere her udj Flesnes i Saltenþ
 Fogderie liggende hanþ Kone for nogen ærrvige ord schall
 V-betenksom af hinder vare talt paagieldende bem: Thomiþ Jenssn
 och Vermoder En gammell bedagett Erlig quinde Guri Sl: Knud
 Anderssens begge i Trundhiemb boesiddende, bem: hs: hœj. Exel-
 lentziþ Steffning ehr for Retten verballiter oplæst och
 paschreffuen af dato d. 21 Aprilis 1676 Vndr Gyldenlevis Secret.

2 Derneft bleif i Rette lagt forbem: Guren Sl: Knud Andersenþ
 schriftlig begiering till Trundhiembþ Byeþ Øffrighed, huor-
 udj hun hœjligen beklager sig offuer den (nu till oberhoff
 Retten Endelig dæmte fra æren med Viidre) Vndr foget i
 Trundhiemb Jacob Jonsenþ paa fôrte Vand Rægte, i det hand aff
 en gammell fattet had och nag till hænder och hændiþ Suoger
 Thomiþ Jenssn lod sig forlyste Vden nogen Øffrigheds Ordre
 med Vagt at fordre bem: Guren fra sit huus paa laugtingett,
 forregiffuende at den hand Rettede Trolquinde o: Fin Kisten,
 Guren J lige till felde med sig schall haffue udlagt, da som
 alle Øffrigheds personer saauelsom Borgerschabit i gemenn

i Trundhiemb offr alt er vitterligt bem: Guren aldrig for nogen Vlempe paa erlig Nafn och Røgte i Ringeste maader hafr Varet andgreben eller tillføyst fast mindre paa legen eller Sielß Velfærdt for sliß dieffuelsagt Kunst och gierning Sogt eller tillagt som Vnderfogden Jacob Jonsen uden Ringeste giffuen aarsage saa schameligen vilde hafft i bragt bem: Guren och till fgyet, huilchet en mistanche och slæmt Nafn haffuer forarsaget saasom hun hoß En eller anden Øffrighed schulle haffue nedsoenett , af deß aarsage med ydmygist bøn och begiering till saaptlig byenß Øffrighed om forsuar for Guds och sit fattige erlige Nafns Prelße, at deriß Retferdig och Sande Kundschaab den gemehne till Sandferdig opliusing under denne hindiß begier vilde giffue beschreffuen om bem: Guren Sl: Knud Andersenß Enten paa bye Raadstue eller laugting nogen tid for dennem enten af hen Rattede mißdedere eller nogen anden for sliß Dieffils Konst och gierning eller anden Værlig Sag ehr Neffnt eller Vdlagt, Jtem om bem: Vndr foget nogen Befalning af den høje Øffrighed eptr hanß andgiffuelse hafft hafr herpaa deriß Sandferdig resolution till sin V-schuldigheds Prelße forventede med Vidre deß Jndhold, dat: Trundhiemb d. 9 Julij 1674

Guren Sl: Knud Anders.

Her paa var Vndrtegnen saalediß, Vell hafr Fin Kirsten Neffnt for min Rett adschillige dog mest Vdenbyenß boende som hun for Troldoms och sin medtienerindiß i Dieffuelenß tieniste vilde beschylde huilchet och i protocolen alt ehr indført, Menß Gurre Knud Andersens Nafn hafr hun for mig aldrig Neffnt, derfor ieg ey eller Vnderfogden/hafr befalet deß andganende d: noget at for Rette, det ieg supplicanten saalediß effter Begier vilde meddeele Dat: ut sup. d. 13 Julij A.1674

Pettr Grejer.

Derundr var tegnet at dette testificats haffde været i Rette paa Trundhiembß Raadstue d 23 9vemb: 674 noch frembviist for den Kongl: Ober hoff Rett d 4 feb: 676 T: Hanß Nielß: bleff nu her for Retten oplæst och passchreffuet.

- 3 Jndlagdiß Thomiß Jensensß schrifttlig protest huorudi Maria Daniel Olsenß beschylidiß och Sagiß endoch eptr dj udj hiembtingsdommen indførte prob, schall af ond Jndschydelse och arrighed dreffuen till at dsde och Jnielslæe hanß hsjbedagede Vermoder och hannem med sin lsgnagtige tunge och bragt dennem baade i bye och bryde hsgte sampt deriß børn och all paa Hørende till disrespect och efftrtale med Viidre, Settr derfor J Rette om bem: Maria Daniel Olsenß iche bør Vndgielde efftr MHS 21 Cap: sampt Erstatte hid indtill forvollende omkostning i det minste andslagen till 100 Rdlr bleff oplæst och paa schreffuet dat: SuinVehrshaffn d 7 Junij 676

Thomiß Jens. egen hand.

- 4 Jndlagdiß hiembtingsß acten huorudj probene af Thomiß Jensen indsteffinte med sodanne ord Vundet hafuer om Maria Daniel Olsenß schielderie eptr afflagde bøgermed, først den Jndsteffinte Holgier Pedrssen bekiente hand var paa Lechanger, den dag fischebyttet der holtiß, huor hand herte Maria Daniell Olsenß sagde till sin ferrige tieniste pige Alheid Christofferßdattr eptr at det tillforn hafde været udj nogen schielderie, Holt munden du est kommen af nogen Troldpach, da suarde pigen det ehr nu anden gang i det hafr sagt Jeg schall sige det till Thomiß Jensen, Ja Suarede Maria huor bleff af den Sölf Kande fuld med penge som blef giffued ud for Troldom (enten hun sagde dett om Thomiß eller hanß Vermoder det at haffue udgiffuet Viste Holgier iche, Menß Maria sagde der hoß hun haffuer nu

veret tu gangr till branden kommer hun 3de gang saa giffue
 Gud hun slipper icke. Jligemode vant Elße Olßsatter at deriß
 tale och trette kom først af fisch huor pigen Alheid da sagde
 ieg ehr icke kommen hid at stiele eller tage nogen fisch ieg ehr
 fød af Erlig folch, da suarede Maria Ja du est saa, du est fød
 af Kieltringß och Troldombß pach, hafr Thomiß Jensen din Suoger
 icke bsdt ud sin store Ssßf Kande fuld af heele daller for sin
 Værmoderß schyld, J hafr nu talt dette tu ganger sagde pigen,
 Ja sagde Maria, ieg sigr det nu 3de gang, det var for hendiß
 Troldom, hun hafr nu veret tuende gange till branden kommer
 hun den 3de gang, saa kand Gud giffue hun kommer paa Jlden,
 derpaa Suorenschriffuerens slutning paa fult Sagslediß
 Effterdiß alt for meget befindiß at det udj strengeste proces vill
 andrsre æren dett højlofflig C 4 Necess: pag 202 oß icke
 tillsteder at paakiende efftersom liff och æren schattiß liige
 højt Menß landsdommere derpaa at kiende, da vill vi vndrdanig-
 ste det haiffue for offuerdommeren henstillet med viidr deß
 Jndhold bleif for Retten oplæst och paaschreffuet,

Derundr viidre fentiß tegnet denne hiembtingsagt at haiffue
 veret indlag for Ober hoff Retten d 4 Feb: 1674 T: Hanß
 Niels.

Herpaa Satte Christen Matthisen udj Rette om bem: Maria Daniel
 Olsenß icke bør lide paa sin wre effter hanß Welb: Hr Amtmands
 høj-ædle Knud Gede sampt laugmand och flere med menige Laug
 Rettet eptr Maria Daniell Olsenß offentlig for Retten Erchle-
 rede schiedt Var det hun aldrig viiste kand eller veed at
 sige Enten Thomiß Jensen ellr hanß Værmoder[.]andst till end
 det som ærligt och christeligt och Sømmeligt, bad derfor sodan
 hendiß Vuenners tilleggelße med Christeligen fornufft optagiß

hun vilde sige och givne dennem all erlighed och Christelig-
 heds Ercklering saa højt dj vilde af hendr begiere och huiß
 som i saamoder vill sigiß veed huerchen hun eller andre
 Ringeste schiell eller Rett till, menß forsichrer baade
 Thomiß Jensen kanß Værmoder och alle deris paa Rørende aldrig
 schall høre ellr fornehme fra hinder noget som hand med bil-
 lighed i sliß maader kand haffue at paa anche, Ellerß preten-
 deredis paa 40 Rix udj Kost och tæring samt 10 Rixdaller
 till dj fattige derpaa dj for Retten eptr forbem: maade
 bleffue venligen forligte och tilsagde huerandre all erbahr
 finlig och christelig omgiengelse samt sagte huer andre
 begge deriß hendr derpaa at saa fremt viidre Vlempe i sliß
 maader fra Maria befindiß schall Sagen stande hender asben
 samt Offuenbemsle 50 Rixdlr inden 14 Dager efftr Loven
 at contenteris eptr deß Eschning om ey anderlediß udj Nernere
 fordrag kand haffuiß som dog formodiß

Och efftersom dagen var forløben och Retten till langt ud
 po aifften holden; ehr anden dagen dj resterende Jndstefinte
 Sager forretagen. "